

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

הרב יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת ראה תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

מי רוצה את הצרות שלך

יסוד זה אנו מוצאים בתחילת הפרשה, נאמר: "רָאָה אֲנִי נָתַן לְפָנֶיךָ הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם... וְהַקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְסָרְתֶם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר אֲחֵרִי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם" פרש"י - [מתוך זה שהתורה השוותה את עבודת האלהים אחרים למצוות כולם] - הא למדת שכל העובד עבודה זרה הרי הוא סר מכל הדרך שנצטוו ישראל. מכאן אמרו כל המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה כולה.

דהיינו, גם אם יש יהודי שהוא שומר שבת כהלכתה, שר שירי שבת קודש בדבקות עצומה, מניח תפילין ומתעטף בטלית בכל בוקר, נוטל ידיים ומברך ברכת המזון וכו'... אלא שכאשר הוא חולה הולך לאיזה 'פסל' ומתחנן לפניו שירפא אותו, או שהוא מתחנן לכל כח אחר בעולם שישלח לו רפואה שלמה ויעזור לו, הרי המצוות שלו לא שוות כלום, זה כאילו שהוא כופר בכל התורה כולה!

והשאלה, מדוע? מפני מה מי שמודה בעבודה זרה הרי הוא ככופר בתורה כולה? למה להקצין? הרי הוא סך הכל מנסה לקבל תשועה ממקור אחר, אבל הוא מכיר בקב"ה, הוא עושה כל מה שהוא מבקש, מכיר במצוותיו, הוא אוהב ללמוד תורה, משנה והלכות, למה להפוך אותו לכופר בכל?

אלא התשובה פשוטה. הקב"ה בעל הכוחות כולם נתן לנו ציוויים ומצוות לא מפני שהוא צריך אותם, אלא הוא נתן לנו אותם בכדי להיטיב לנו, בכדי שנהיה קשורים ומדובקים בו תדיר. רצונו, שכאשר נצטרך עזרה, כאשר נהיה בצרה חלילה - נפנה אליו. הוא רוצה לתת לנו, הוא רוצה את הצרות שלנו, הוא מוכן לשמוע על כל בעיות הנפש והגוף שלנו בכל זמן שיסתדר לנו - הוא מחכה לזה. הוא רוצה שנבקש את הישועה ממנו ולא מכוח אחר. בקיצור הוא לא רוצה את הידמי חבר - הוא רוצה את החברות ממשי!

אדם שעושה את המצוות כולם ולא נשען ובוטח בקב"ה בעת צרה, אלא נשען על כח אחר, הוא איבד את הדרך שהתורה רוצה, וזוהי בעצם הקללה הגדולה ביותר.

חברות הביטוח כולם, היו שמחות ומאושרות אילו היו להן לקוחות שמשלמים להן את שכרן החודשי המלא וכאשר היו נצרכים לעזרה, היו מבקשים ודורשים אותה מחברה אחרת - פשוט, זה היה מושלם ביותר!

קופות החולים כולם: 'מאוחדת', 'מכבי' ו'כללית' וכל אחרת הנמצאת בעולם, היו מוכנות לקבל בשמחה לקוחות שהיו משלמים להם דמי חבר מלאים וכאשר חלילה היו נצרכים לטיפול רפואי היו מבקשים אותו מקופה אחרת - עם לקוחות כאלו, הם היו פורשים כנפים אל על בזמן קצר ביותר.

והאמת היא, שכל בעל מקצוע היה שש וששמח שלקוחותיו כולם, היו כאלה שרק משלמים על העבודה, על המלאכה שהזמינו ואת העבודה והמלאכה לוקחים אותה מבעל מקצוע אחר - בשבילם היו אלה 'ימות המשיח'!

יהודי יקר, אם אתה חושב שאתה מסוגל להיות לקוח כזה, אז תדע לך שאתה מקבל את התואר של ה'לקוח החלומי' שכל חברה או כל בעל מלאכה היה מאחל לעצמו.

אלא שיש אחד שאינו רוצה לקוחות כאלה, ולא רק שאינו רוצה, אלא הוא כועס מאוד על לקוחות כאלה, ולא רק שהוא כועס עליהם, אלא גם הוא מאיים להעניש אותם בעונש חמור מאוד.

ומיהו זה שאינו מוכן שלקוחותיו רק ישלמו ולא ייקחו את הסחורה?

התשובה: זהו הקב"ה מלך העולם - הקב"ה בעל הכוחות כולם!

הקב"ה הוא ציווה אותנו בתורה הקדושה תרי"ג ציוויים, והוא מבקש שנעשה אותם בכדי שהוא ייטיב לנו את כל הטוב שיכול להיות, כנאמר - "מִי יִתֵּן וְהָיָה לָכֶם זֶה לָהֶם לִירְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת פֶּל מִצְוֹתַי פֶּל הַיָּמִים - לְמַעַן יִשָּׁב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם" (ואתחנן). אלא שרצונו של הקב"ה, לא כמו כל חברה או בעל מלאכה.

אצל הקב"ה אם נשמור את המצוות כולם באהבה בשמחה ובדקדוק גדול, אלא שכאשר נצטרך לבקש עזרה נבקש אותה מכוח אחר יהיה זה חמור מאוד, זה נחשב לפגיעה גדולה בקב"ה, עד כדי כך שזה נחשב שכל המצוות שעשינו אינם שווים מאומה.

המשך בעמ' 3

**להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם**
היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

האם מותר לשבת בשמש ביום שבת כדי להשתזף, והאם מותר למרוח קרם הגנה – קרם שיזוף?

תשובה

בשו"ת חלקת יעקב (ח"ד סימן יז) כתב לאסור בזה משום שנאמר שמש צדקה ומרפא בכנפיה, ודומה למה שאמרו בגמרא שבת (קמז:): שאסור לעמוד בקרקעית של דיומסת מפני שמעמלת ומרפא. ופרש"י דיומסת, שם נהר שמימיו מלוחים, ומחממת ומרפא שהטיט שבה מלוח. ואם כן הוא הדין שאסור לישב בשמש מאחר והיא מרפא.

אולם בחזון עובדיה (שבת ה עמוד כו) הביא להגמרא במסכת שבת (קט). תנו רבנן רוחצים במי גרר ובחמי טבריא, אבל לא במי משרה ובימה של סדום. ופרש"י במי גרר ובחמי טבריא שאע"פ שהם מלוחים קצת, מ"מ דרך לרחוץ בהם בחול ולא מוכחא מילתא דלרפואה היא. אבל במי משרה ובימה של סדום אין רוחצים בהם אלא לרפואה. ע"ש.

ולפי זה אף שעצם הישיבה בשמש רפואה היא וכלשון הפסוק, מכל מקום כיון שלא מוכח שזה אך ורק לרפואה שהרי גם בני אדם הבריאים יושבים בשמש הדבר מותר.

ויש להוסיף כי בזמנינו הוברר הדבר שחשיפה לשמש לזמן רב יכולה לגרום ח"ו למחלת הסרטן בעור, וכן יכול לגרום כוויות שמש, וגם משפיע ברמה שלילית על הזדקנות העור ואין הדבר מומלץ כלל להשתזף בשמש ללא קרם הגנה על העור. ואם כן אין זה בגדר רפואה כלל.

והנה בשו"ת מנחת יצחק (ח"ה סימן לב) כתב לאסור בזה משום צובע, וכמו אשה שאסור לה להעביר סרק על פניה משום צובע, ואף זה שיושב בשמש משנה צבע עורו אף שאינו עושה כלום, דעצם הישיבה בשמש היא מעשה הצביעה ואסור. ע"ש.

אולם בחזו"ע חלק על זה כיון דהצבע של שיזוף העור הוא דבר שאינו מתקיים, ואחר כמה ימים חוזר כמו שהיה, ועוד שהרבה בני אדם היושבים בשמש אין כוונתם לצביעה כלל, וכיון שהשיזוף נעשה דרך גרמא הדבר מותר ובפרט שצביעה בעור האדם אינה אלא מדברבן.

ונראה מדבריו שכל שאין עיקר כוונתו לצורך צביעה אלא לצורך הנאה בעלמא, אף שבפועל עורו נצבע הדבר מותר כיון שהוא גרמא ועוד שאין הצבע מתקיים. המשך בעמ' 3

הלכה למעשה

הרב יצחק אלון

אשה שתרכה סכום גדול וטענה שזה ברשות בעלה והוא נפטר והיורשים דורשים לבטל את התרומה

שאלה: ראובן חלה במחלה סופנית ואשתו הלכה לאיזה רב קבליסט מסויים ש"הבטיח" לה שהוא "גזור" שהבעל יבריא, ורמז לה שסכום של \$10,000 למוסדות שלו יועילו שגזרתו תתקיים, יצוין ויודגש כבר עתה שהוא לא חייב אותה לתרום והכל מרצונה החופשי, ואכן האשה תרכה את הסכום. ואמרה לגבאי שזה ברשות בעלה. אבל למרבה הצער הבעל שבק חיים לכל חי, לאחר השבעה באו היורשים לאותו מוסד וטענו שהם רוצים את הכסף בחזרה מכיון שהאשה תרכה את הכסף מדעת עצמה, וזאת, מכיון שאינם בדרך כלל לא נושאת ונותנת בסכומים כאלו, ומשכך, דינו של הכסף לחזור ליורשים המקוריים.

תשובה: לכתחילה היה על הגובר של "הרב הקבליסט" לברר אם בעלה באמת הסכים. אך בדיעבד יש לסמוך על הנוב"י שניתן לקבל כסף לצדקה מנשים אם אומרת שיש לה רשות מבעלה.

נימוקים: איתא בשו"ע (י"ד רמח"ד) "אין מקבלים מהנשים ומעבדים אלא דבר מועט אבל לא דבר גדול שחזקתו גזול או גנוב". והמקור לזה הוא מהגמ' (ב"ק ק"ט). ובמשנה (שם, דף קיח): "אבל לוקחים מהם כלי צמר ביהודה, וכלי פשתן בגליל". וכתב שם רש"י דזו מלאכת נשים והם עצמן עושות ומוכרות ולדעת בעליהם הוא. וצ"ע, כיצד אשה נאמנת לומר שבעלה הרשה לה למכור את הפשתן הרי היא מוציאה ממון מחזקת בעלה. ובשו"ע (חו"מ שנה, ה) כתב "אין לוקחים מהנשים ומהעבדים וקטנים אלא דברים שחזקתן שהם שלהם מדעת הבעלים, כגון: נשים שמכרו כלי פשתן בגליל". וביאר הסמ"ע (שם, סק"ז) שבגליל כלי פשתן בזול ובעלים מרשים לנשים לקנות כלי פשתן ולעשות מהם בגדים למכירה לצורך עצמן, נמצא שלא היה ממון זה מוחזק כלל ביד הבעל.

אין ספק שבנידו"ד גם לדברי האשה הוי הממון של הבעל, אלא לפי טענתה הבעל נתן לה רשות להוציא את הממון לצורך צדקה.

והנה הנוב"י (מהדו"ק, י"ד סימן עב) כתב וז"ל: "שאפי' ודאי אינה נושאת ונותנת תוך הבית אם אמרה שנתנה צדקה זו ברשות בעלה נאמנת, ואין אדם חוטא ולא לו, ומהיכי תיתי שתגנוב משל בעלה ליתן צדקה. ומה שאמרו אין מקבלים מהם דבר גדול היינו בסתמא שאז אולי מסתמא אינו ברשות בעלה והיא סוברת מצוה עבדה". עכ"ל. ובפת"ש (י"ד רמח"ד, סק"ג) הביא כן בשם שו"ת בשמים ראש (סימן קסז), ובספורנו (פרשת ויקהל) על פסוק ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב, פירש שבאו האנשים עם נשים המונדבות כיון שלא מקבלים מנשים אלא דבר מועט. ולכאורה מדוע היו צריכים לבוא הרי לדברי הנוב"י אין אדם חוטא ולא לו. וצ"ל דלכתחילה באו האנשים כדי לסלק כל ספק, אבל בדיעבד אשה נאמנת על כן כיון שאין אדם חוטא ואינו לו.

ובספר עזר מקודש (אבהע"ז, סימן פו סעיף א) כתב להתיר לקחת צדקה מאשה מכוח ספק ספיקא, וז"ל שם: "עוד מצאתי זכות על הנוטלים מעות צדקה מנשים ואינו ידוע אם זה מהסכמת בעלה, משום ספק שמא שלחה בעלה להדיא, ספק שיש לה רשות דרך כלל מבעלה להוציא מעות, ומכל שכן כשעושה בפרסום. אע"ג דס"ס לא מוציא ממון, היינו רק להוציא ממון בעל כרחו, אבל הכא שאינו אלא לקבל ממון מהני ס"ס". עכ"ל. וכוונתו בזה דלאחר שניתנה הצדקה לידי גבאי צדקה חשיב תפיסה ברשות, ובתפיסה ברשות לא מוציאים מיד הגבאי.

אמנם זה גופא צ"ע אי חשיב תפיסה ברשות, שהרי לגבאי צדקה אסור לקחת מאשה זו מספק, ועיין בקונטרס הספיקות (כלל ז' אות א) דנחלקו בזה הראשונים, דעת הנמוק"י כל אופן של תפיסה שלא נעשה בדרך תקיפה חשיב תפיסה ברשות, וא"כ ה"ה בנידו"ד. אבל דעת תרומת הדשן דבעינן מסירה ליד התופס מצד הבעלים, ובנידו"ד זה גופא הספק אם הבעלים הסכים אי לאו. אמנם בעזר מקודש נזהר בזה וכתב דהוי ספק ספיקא, אמנם הס"ס שהביא שם אונס חד הוא האם הבעל הסכים עם האשה, ובכאי גונא הדבר תלוי במחלוקת הרמב"ם והתוס' אי שם אונס חד הוי ס"ס, דהתוס' בכתובות (ט. ד"ה ואי בעית) כתב דשם אונס חד הוא לא הוי ס"ס, והמ"מ (פ"ג איסורי ביאה ה"ב) כתב דלדעת הרמב"ם ס"ס משם אחד הוי ס"ס. ובפמ"ג (י"ד סימן המשך בעמ' 4

כאשר נדע לקיים את מצוות ה' ונהיה דבקים בו ונשענים אליו בעת צרה וצוקה - זוהי הברכה הגדולה שיש.

ברוך ה'; היום הזה בשנת התשפ"ד, אין לנו פסלים - אבל יש לנו הרבה 'אלהים אחרים' - כוחות אחרים. הנה, אדם חלילה נעשה חולה הוא קופץ לרופא. הרופא - הוא 'אל הרפואה'. וכמובן לכל אבר יש את ה'אל' שלו. רופא שיניים. רופא עיניים. וכו'...

אדם נתקע לו הרכב, הוא רץ אל - 'אלוהי המכוניות' - הוא עף למוסך, למכונאי.

אדם נוסע בדרך וחושש שהוא לא יטעה, אז מה בעיה יש לו את 'אל הדרכים' בתוך הכיס, הוא מפעיל - תוכנת גוגל.

אז כמובן, 'הודו לה' כי טוב' שרבתה וגדלה החכמה בעולם, אולם, דבר אחד אסור לשכוח שהקב"ה הוא בעל הכוחות כולם.

נכון שכאשר יש מחושים בגוף אנו הולכים לרופא. וכאשר יש תקלה ברכב אנו הולכים למוסך - ולא חושבים להכניס את הרכב אל תוך הבית הכנסת. נכון שאנו משתמשים ונהנים מהטכנולוגיה החדשנית והנפלאה, אבל דבר אחד נזכור, שהקב"ה הוא מחיה את כל אלה, הוא נותן להם את היכולת לפעול ולהיטיב לנו.

הקלקלה הגדולה היא כאשר אדם חש שאלו כוחות בפני עצמם, שאין הם מכוחו של הבורא עולם.

על כן, בכדי שזכור זאת היטב ולא ניחם להם כוחות אחרים. רצוי ואף הכרחי, כמו שלפני שאנו אוכלים - אנו מברכים, כך כאשר אנו בצרה, במכאוב, בספקות בכל תחום בחיים, לפני שאנו משתמשים בכל מיני כוחות שבעולם: בשר ודם וטכנולוגיה מתקדמת, אסור לשכוח לדבר עם הקב"ה, שהוא מחכה לשמוע את הצרות והכאבים שלנו, אליו נפנה שיתן לנו את התשובה והברכה מאת שלוחיו.

לפני שהולכים לרופא, יש להקדים לכך תפילה: 'בורא עולם תן לרופא את הדעת, לתת לי רפואה שלמה'. לפני שמפעילים תוכנת ניווט לשאת תפילה: 'בורא עולם תעזור שאגיע בשלום אל מחוז חפצי עם תוכנת הניווט' וכך על כל מחסור קל, וודאי על כל צרה גדולה יותר.

לדעת שהקב"ה הוא נמצא בכל אלה, לא להרגיש שהם כוחות נפרדים, כך שאנו משתמשים בכל אלה עדיין מבטחנו יהיה על הקב"ה.

נזכה לאמונה שלמה - אמן

ולפי זה היכא שעיקר כוונתו היא לצורך הצביעה שרוצה להקחות צבע עורו לנו, הדבר אסור. ואכן ראיתי בשמירת שבת כהלכתה (פרק יח הערה ע) שהתיר להרכיב משקפיים שצבעם משתנה כשיוצא עמהם לשמש, ודימה זאת להא דאדם היושב בשמש ומשתזף דאם אינו מתכוון לרפואה מותר. וכתב ששמע מהגרש"ז זצ"ל דלא דמי למה שכתב בשמו במקום אחר (פרק מ הערה ט) שאין להשתמש בשבת בגלאי חום או מבחין חום כאשר עם השימוש מופיע בו צורת אות או סימן שלא היה ניכר כלל לפני השימוש. שיש לחלק שבמשקפי שמש וכן במי שמשתזף בשמש אינו עושה פעולה מיוחדת על מנת לצבוע, משא"כ במד חום שמניח את המד חום על מנת שיצבע. ע"ש. ואם כן במקום שעיקר כוונת היושב בשמש היא למטרת צביעת עורו יש לאסור.

עוד יש להעיר כי ישנם כאלו שעצם הישיבה בשמש היא צער להם ומוכנים לסבול זאת בכדי שישתנה ויתייפה צבע עורם, ובזה באנו לדברי מהר"ח פלאג'י בשו"ת לב חיים (סימן קצ) שנשאל אם מותר לשבת בשמש ביום השבת, והשיב, נראה שהכל לפי הזמן, שבימות החורף בודאי שמותר, שהרי נהנה מחום השמש, אולם בימות החמה אין ישיבתו בשמש אלא צער ועינוי ואין לענות עצמו ביום שבת והעושה כן מוחין בידו. ע"ש.

ולכן באופן שיושב זמן ממושך בשמש ואינו נהנה כעת מעצם ישיבתו אלא בתוצאה שאחר כך ישתזף עורו יש לאסור.

ולענין מה שיש שמורחים על עורם משחת שיוזף בכדי להגן על העור מקרינת השמש ולכאורה יש בזה איסור ממרח בשבת. ושמעתי שיש מי שהתיר בזה על פי דברי המגן אברהם בסימן שטז ס"ק כד שכתב דאיסור ממרח לא שייך אלא כשכוונתו שיתמרח דבר ע"ג חבירו אבל הכא רוצה שיבלע בקרקע. ע"ש. והכא נמי בקרם שיוזף רוצה הוא שיבלע וייספג בעור ולכן הדבר מותר.

אולם במציאות אין הדבר כן וכל מטרתה של משחה זו היא ליצור שכבת הגנה דקה על גבי העור ולכן הדבר אסור. ותמיד צריך להבחין בכל אלו המשחות לפי המציאות וכגון אלו שמורחים על העור קרם לשמור על לחות העור, הדבר מותר מעיקר הדין מאחר שאופן פעולת הקרם היא על ידי שנספג היטב בעור וחודר בו ומשמר את לחותו ומונע התייבשות. אבל מי שירצה למרוח משחה בשם "וולין" על העור כדי שלא יתייבש כגון שמורח מעט על השפתיים, הדבר יהיה אסור שהרי אופן פעולת משחה זו היא ביצירת שכבה דקה על העור ומשמרת אותו בזה האופן.

ולכן כל מורה הוראה צריך שיבין ויכיר היטב אופן ודרכי פעולת אותם המשחות ויפסוק לאסור ולהתיר על דרך האמת.

הלכה למסקנה

מותר לשבת בשמש בשבת לצורך הנאתו, ובלבד שאין עיקר כוונתו לצבוע עורו, וכן באופן שהוא מצטער מכך הדבר אסור. ואין למרוח בשבת קרם הגנה מהשמש.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

קי דיני ס"ס, שפתי דעת, אות י"א) הסתפק לדעת התוס' דס"ס משם אחד לא הוי ס"ס, אם הוי דינא דאורייתא או חומרא דרבנן. והכרתי ופלתי (אייבשיין, וארשא תרל"ח, בית הספק סימן קי, עמוד לו ד"ה אבל) כתב דכוונת תוס' (ט). דהוי ס"ס שאינו מתהפך, אבל בנידון דידן הוי ס"ס המתהפך שהרי יש להסתפק, שמא היא נושאת ונותנת, ועוד דשמא בעלה הרשה לה בפירוש.

ולאחר כל הנ"ל נראה ברור דאם נתנה כבר את הכסף לידי גבאי א"א להוציא מידו. אמנם עדיין יש מקום להסתפק לאחר שהורשים טוענים שלא ידוע להם שאביהם הרשה לה, וגם ידוע להם שאינם לא היתה נ"נ ובסכומים כאלו, ואע"ג דאין להם דין בעלים על ממון הזה שהרי לטענת אימם הכסף ניתן בחיי בעלה, מ"מ נחשבים עדים נגד עדות אימם על קבלת הכסף ע"י המוסד. ועיין בשערי יושר (שקופ, ניו יורק תשי"ט, שער ו' פ"ד ד"ה ובטעם עמוד קעה) שנחלקו הר"ן והריטב"א בעד אחד באבידה, דשיטת הר"ן (לד. בדפי הרי"ף) שעד אחד נאמן באבידה מכיון שאין לפנינו טענת בעלי דברים גם דיני ממונות הוי כשאר איסורים, וע"כ נאמן עד אחד לומר שהאבידה שייכת לפלוני ורק במקום שיש טענת בעלי דברים יש גזה"כ ע"פ שני עדים יקום דבר, והריטב"א סובר כיון דהוא עכ"פ נידון של משפט הממון עד אחד לא נאמן אפי' כשאין טענת בעלי דברים לפנינו (עיין ריטב"א גיטין כז. ד"ה מצאו בחפיסה). ולפי דברי הר"ן נמצא דיש רוב דעות שהכסף ניתן שלא כדן לגבאי צדקה ועד אחד נאמן באבידה א"כ גם הכא לא אזלינן בתר רוב דעות, אמנם יש רוב דעות נגד חזקה אין אדם חוטא ולא לו.

אמנם לאחר העיון נראה דאין כאן רוב דעות נגד דברי האשה, שהרי הם לא יודעים מענין המתנה אלא טוענים מסברא בלבד, והאשה טוענת שבעלה שלח אותה, ויש כאן רק רוב דעות נגד חזקה שאין אדם חוטא ולא לו, ועדות האשה שהממון שייך לצדקה, ולשיטת הר"ן יש לצרף בזה עוד סברא, דעד אחד מעיד שהכסף שייך לגזבר של צדקה. ונראה דגם לשיטת הריטב"א דס"ל באבידה עד אחד לא נאמן, דוקא שם באבידה דהשומר אבידה שומר עבור בעלים אמיתיים, ויש כעין טענתינו לבעלים אמיתיים, ואע"ג דאין בזה טענת בעלי דברים חשיב נידון על הממון, אבל בנידון דידן דהכסף ניתן לצדקה ע"י בעלה לפי טענת האשה ואין הנידון האם להוציא כסף מיד היורשים אלא הנידון הוא על נאמנות האשה. גם הריטב"א מודה דהוי עד אחד נאמן באיסורים, ואפשר לצרף לספק גם עדות של האשה שהממון שייך כבר לגבאי צדקה. ואמנם הממון היה מוחזק בידי הבעל, והאשה בעדותה מוציאה מחזקה קמייתא, והרי עד אחד לא נאמן נגד אתחזק, ובזה אפשר לומר דאין חזקה דאין אדם חוטא ולא לו ומרעא לחזקה קמייתא ונאמנת מדין עד אחד נאמן באיסורים.

ועדיין יש מקום להסתפק בנידו"ד בנאמנות האשה, שהרי אשה שאמרה בעלי נתן ממון זה לצדקה נאמנת משום דאין אדם חוטא ולא לו, וחזקה זו הוי חזקה שאין ריעותא, אבל בנידו"ד שהיורשים טוענים שאינם נתנה על דעת עצמה יש כאן ריעותא בחזקת האם, ואפשר דבכהאי גוונא לא התיר הנוב"י לגבאי לקבל צדקה מהאשה. ויש לומר דטענת היורשים כיון שהם נוגעים בדבר לא חשיב ריעותא בחזקת אמו, אא"כ יש הוכחה שהיא בהזדמנויות אחרות נתנה כסף שלא על דעת בעלה, ואפי' אם נאמר דטענת היורשים הוי ריעותא בחזקת אימם, כל זה לענין לכתחילה, אבל בדיעבד שהכסף כבר נמצא ביד הגזבר, והבאנו לעיל דיש כאן ס"ס להחזיק, וגם לפי הרבה ראשונים תפיסה ברשות א"א להוציא מיד הגזבר. ולמעשה נראה דגזבר של צדקה שמקבל כסף מיד אשה שטוענת שבעלה נתן לצורך צדקה צריך לברר אם באמת בעלה הסכים. ואם א"א לברר יש לסמוך על דברי הנוב"י ולקבל הצדקה.

בברכה יגאל אלון

שרי המאה ה-17

הרב יוסף חיים בן שבת

ראשית חייו ומשפחתו

רבי חיים ויטאל זצ"ל, נולד בשנת ה'ת"ק (1542) לאביו רבי יוסף ולאמו בת צפת, ככל הנראה בעיר צפת שבגליל, או ביישוב קרוב. משפחתו הייתה מיוחסת, והאב, רבי יוסף, התמסר לחינוך בנו מתוך אמונה בדרכו. היה אחד מגדולי המקובלים בדורו ומעביר תורת האר"י לציבורים רחבים. עוד מילדותו ניכרה בו גאונות ורחינות רבה, חיבור לתורה ולסוד, ושקידה בתורה לשמה.

בילדותו החל ללמוד אצל גדולי התורה בצפת, עיר שהפכה במאה ה-16 למרכז רוחני ולקיבוץ גלויות חשוב של חכמי ישראל, במיוחד אחרי גירוש ספרד. הוא התעמק לא רק בגמרא ובהלכה, אלא גם במדריש חז"ל, בזוהר ובספרות הקבלה הקדומה. אחד ממוריו הראשונים היה רבי משה אלשיך, שהיה מגדולי הדרשנים בדורו.

פגישתו עם האר"י והמהפך הרוחני

בשנת ש"מ (1577), הגיע לצפת האר"י – רבי יצחק לוריא אשכנזי, מחכמי הקבלה המבורכים. המפגש ביניהם היה נקודת מפנה בחייו של רבי חיים ויטאל. האר"י קיבל את חיים הצעיר כתלמידו המרכזי, ובמשך כשנה וחצי בלבד – עד פטירת האר"י – למד ממנו את כל סודות הקבלה הלוריאנית. רבנו חיים ויטאל תיעד כל מילה, שיחה, חזון ותפילה, במה שנודע ככתבי האר"י או "כתבי רבי חיים ויטאל".

האר"י ראה ברבי חיים ויטאל את ממשיך דרכו היחיד, ואף ציווה עליו שלא יגלה את הסודות לכל אדם, אלא רק למי שראוי לכך. בדברי רבותיו מתוארת תקופה זו כפרק של העברת מסורת מיסטית, שבה המורה מזהה בתלמיד את הכלים המיוחדים להבנת עומק התורה.

לאחר פטירת האר"י, נטל על עצמו רבי חיים ויטאל את עול המשך הלימוד והעמקת הסודות שקיבל. למרות פניות רבות מצד חכמים אחרים לשתף במה שלמד, נותר נאמן להוראת רבו ושומר את רוב חידושיו לעצמו או לחוג תלמידיו הקרוב. באותן שנים כתב את החיבורים הגדולים של תורת האר"י, ובהם **"עץ חיים"**, **"שער הקדמות"** ו**"שערי קדושה"**.

החוג סביב רבי חיים ויטאל הפך לצינור המרכזי להעברת הקבלה הלוריאנית לדורות הבאים. בין תלמידיו נמנים חכמי צפת וארץ ישראל, ואף מחוצה לה, שראו בו את המורה המובהק לתורת הסוד.

מעבריו: ירושלים, עכו ודמשק

בשנותיו המאוחרות עבר רבי חיים ויטאל לירושלים, שם קיווה לשקוע בלימוד ולמצוא שלווה נפש. אך בשל עניות ורדיפות כלכליות עבר בהמשך לעכו, ולאחר מכן לדמשק שבסוריה. בדמשק התקבל בכבוד רב, שימש כרב וכפוסק, והמשיך לכתוב ולערוך את חיבוריו.

בדמשק גם הרחיב את מעגל תלמידיו, לימד ברבים ונודע כבעל מופתים. חכמי דמשק העידו כי בתקופה זו סיים לערוך את עיקר כתביו והניח יסודות לתורת האר"י כפי שהיא מוכרת כיום.

כתביו והשפעתו לדורות

רבי חיים ויטאל הניח אחריו עשרות כתבי יד, בהם ביאר את דרכי הקבלה, הסביר את עקרונותיה והנגיש אותה לציבור לראשונה במבנה שיטתי וברור. ספרו המרכזי הוא **"עץ חיים"**, המהווה את ספר היסוד של תורת האר"י. חיבורים נוספים הם **"שערי קדושה"** – חיבור מוסרי-רוחני המשלב בין עבודת המידות לעומק הסוד, ו**"שמונה שערים"** המשמשים כמבוא לתורת הקבלה.

הכתבים עצמם עברו לגולמים רבים, הועתקו ונפוצו במספר גרסאות. לא אחת נשמרו בסתר והועברו רק לאנשים שנמצאים ראויים לכך. רק במאות השנים האחרונות הפכו ליסוד מרכזי בלימוד הקבלה, ולתשתית לרוב סודות החסידות והעיון המיסטי בישראל.

פטירתו והמשכת דרכו

רבי חיים ויטאל נפטר בדמשק בשנת ש"ב (1620), ונקבר בה ברוב הוקרה. קברו הפך מוקד עלייה לרגל, וחכמים רבים מאותה תקופה ומדורות מאוחרים העידו על ניסים וישועות שנעשו בזכותו.

תלמידיו ובניו המשיכו להפיץ את כתביו, ובעיקר בנו רבי שמואל ויטאל, שהיה עורך ומעתיק עיקרי של כתבי האר"י. כפי שידועה בציבור – מקומה המרכזי בתנועת החסידות, בפסיקת הלכה, בסידור התפילה ובשפת המיסטיקה היהודית – מושתתת במידה רבה על עבודתו של רבי חיים ויטאל.

מורשתו ועקבותיו עד ימינו

רבי חיים ויטאל נחשב לאחד מהמעצבים המשמעותיים של דמות הקבלה בדורו ובדורות שלאחריו. בזכותו הפכה צפת למרכז סוד עולמי, וממנו חדרו יסודות הקבלה עד לקהילות ספרד ואשכנז, עד לעליות החסידים במזרח אירופה ולחוגי המקובלים בירושלים ובצפון אפריקה.

התבוננות (8) – לנשים שרוצות להקשיב פנימה.

להתחיל שנה אחרת

חברה יקרה,
את מרגישה שהשגרה שואבת אותך ואין לך רגע לעצמך?
מתחילה שנה חדשה בלי מספיק כוחות?
או אולי מתוך כל הבלגן של החופש?
במאמר הזה אני לוקחת אותך לנופש פנימי חוויה קצרה, פשוטה, שתמלא אותך בכוחות חדשים לשנה החדשה.
נארוז ממה שטעמנו עד עכשיו
כי בנפש המומנטום נצבר דווקא בחזרה ונצא להרפיה,

כי כמו בחיים האמיתיים שם מתאפשרת הקפיצה

מה אורזים לנופש?

סידור תפילה ניקח כדבר ראשון "לאל גומר עלי"

אנחנו אמונים על הכוונה ועל ההשתדלות וה' הוא זה שמוליך אותנו בדרך גם אם היא לא זרועה

משקפי תודעת אומץ

אחרי שערכנו הכרות עם עולם התודעה שהוא המשקפיים דרכם אנחנו רואים את העולם

הבנו שיש לנו אמונות – מחשבות אישיות לגבי כל דבר

זה יוצר את כל הלך הרוח שלנו שהוא המחשבות, הרגשות והחוויה במציאות הסטטית זה רק חוויות במציאות הבין אישית זה מערכות יחסים שצומחות או נהרסות

שמפריחות את חיי הצדדים או מפריעות להן. וכדי להבין את משמעות 'הלך הרוח', נכיר אותו כאזור המנטלי – המקום שבו נוצרת החוויה הפנימית שלנו

נארוז גם שמחה כנות והודיה

כדי למקסם את הקשרים שלנו עם עצמנו ועם הסביבה וכדי לראות את הטוב והשפע שה' שולח לנו בכל רגע

נביא אל המזוודה גם את התבונה **שלרגשות קשים יש תפקיד להצמיח אותנו**

לפעמים לא בצורה הבסיסית שאנחנו משתמשים בהם אלא באופן משודרג

וכמובן את **הבחירה** למה לצאת לנופש? עם מי? איפה? עם מה? לשם מה?

כי אנחנו רוצות לצאת עם **מטרה** כדי שנבחר **דרך שתביא אותנו אליו**

וכמובן כל אחת בדמיונה מוסיפה את כלל הדברים

שהיא אוהבת שיש איתה, שהיא מרגישה בטוחה לידם **ארנזו? יאללה זזים.**

האוטובוסים מחכים ואנחנו מתרגשות מעמיסים את המטען

הדרך

הדרך אולי לא תמיד נוחה, אבל היא מתונה ונעימה – ואפשר למצוא בה גם רגעי מנוחה פנימית החופשה כבר לקראת סיום ניתן להוריד הילוך ולהירגע. הגענו לנופש הקסום. מה אנחנו רוצות מהנופש שלנו? יש כאלו שיבחרו מנוחה וכאלו שיבחרו שקט וכמובן שיש כאלו שיבחרו כל דבר אחר מה שלא תבחרי אני מציעה לך להתחיל בלהתחבר אל עצמך דרך...

הנשימה

לבחור לנשום נכון להזין את המערכת בהרבה חמצן בריא שנכנס מכלי הנשימה פנימה לנשום עמוק ולאט מהאף להרגיש את הבטן עולה לנשוף החוצה גם מהאף להרגיש את הבטן מתרוקנת עד הסוף ולעצור מעט לבחור מתי לחזור שוב על המחזור הזה נשימה, נשימה, נשימה – עזירה – ולהרגיש איך הגוף מתמלא רוגע. תוך כדי לחשוב על חסד הנשימה, הנשמה "כל הנשמה תהלל יה" – על כל נשימה יש מה להלל... יש מה להודות... אפילו רק בנשימה סתמית מלאנו תכלית בבריאותנו זה ענק, זה עצום.

להמשיך לנשום להודות ולהתרכז,

אבא אתה גדול, אתה הוא בטחוני, אתה הוא פטרוני הנני בידך – עזרני לא כל מה שייחלתי קרה אבל בידך כל מה שייחלתי לו קרה אולי לא הדברים הנראים לעין האנושית הרגילה אלא הרובד שמאחוריהם רציתי שנצא למקום מסוים ולא הצלחנו – למה?

כדי להתגבש, בס"ד הצלחנו להתגבש גם בלעדיו.

רציתי להנהיג סדר והיה בלגן למה? כדי שנצליח להנות, בס"ד הצלחנו להנות

כל הסיבות הן לכאורה מקדמות דבר שרצינו אך גם בלעדיהן אותו דבר ממשיך ומתקדם

כי אנחנו מכוונים לשם כי אנחנו רוצים ר' נתן מברסלב אומר

כל דבר שמצאתי בו חסרון בדקתי וראיתי שלא התפללו שם או שלא

התפללו מספיק

אחרי הנשימה והתודה שלנו נישא תפילה אמיתית ופנימית על יקירנו וגם עלינו ונעבור למרחב של הרפיה

הרפיה - איך נעשה את זה?

פשוט לנוח בתנוחה נוחה ונינוחה ולהתחיל לשחרר את כל הגוף מהראש כל איבר ואיבר להרגיש איך אנחנו משחררים את האחיזה והוא שוקע ונח עד קצות אצבעות הרגלים להתבונן בכל איבר ולשחרר משם להמשיך בנשימות ולדמיין איך אוויר טהור ונקי נכנס לגוף ובנשיפה יוצא אוויר אפורי ואיתו כל הכאבים הדאגות והפחדים אחרי שמרגישים הקלה ניתן בהדרגה להתחיל להניע את האיברים ולחזור לכאן ועכשיו

עם מה את יוצאת הביתה?

תתמלאי באנרגיה חדשה לקראת השנה החדשה ותרגישי איך חיבור פנימי קטן עושה שינוי גדול ביום שלך ההרפיה הזו מעין אתחול למערכת ונוסכת כוחות מחודשים כך כשאת רעננה את בפשטות שלך משחררת מתח גם בבית ובונה חיבור עמוק לעצמך ולסובבים אותך התרגול הזה הוא מתנה שתוכלי להשתמש בה בכל יום מחדש, גם ברגעים של לחץ. זה היה רק טעימה קטנה מנופש פנימי שאת יכולה לקחת איתך לכל מקום. אשמח לשמוע ממך – איך זה נגע בך? אפשר פשוט לכתוב לי למייל.

ומכאן, נאחל לעצמנו יחד שנה חדשה ורעננה, מלאה בכוחות ושפע טוב. נישא תפילה משותפת לשלום כל עם ישראל לשיבת הבנים כולם למקומם ולמעמדם שנזכה במהרה להרגיש לחוות ולחיות "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד"

שבת שלום,

ליאורה דהן

מתחברת – מסע אל האלוקות שבי

050-410-3-421

dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא דפסחא

לימוד שירת הבקשות לילדים

בית הוראה

לימוד טעמי המקרא

כולל אברכים